

Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (2021-2024)

Innspillsmøte 18. juni 2020, Kunnskapsdepartementet

Innspill fra referansegruppen for handlingsplanen Retten til å bestemme over eget liv
Hjelpeskilden ved Hilde Langvann

Synliggjøre de usynlige

Fellesnevneren for lukkede kristne miljøer og innvandrede miljøer som er preget av negativ sosial kontroll dreier seg om verdensbildet de lever med, forholdet til storsamfunnet og i faktum en mangel på integrering. Motivert av frykt for det som er utenfor, og motivert av kjærlighet for den man ønsker å beskytte, utøves det en kontroll som ofte går for langt.

Når individene ikke skiller seg ut utseendemessig fra majoritetsbefolkningen, kan det være vanskelig for hjelpeapparatet å se at det handler om en mangel på integrering eller negativ sosial kontroll. Dette er bekreftet av en sammenlignende forskning fra 2018, som også viste til at hvordan vi snakker og skriver om negativ sosial kontroll i offentlige debatter og politiske dokumenter, gjenspeiler seg tydelig i hvem som blir sett, og hvem som får hjelp.

Den siste handlingsplanen mot negativ sosial kontroll åpnet for at denne kontrollen kan gjelde flere enn innvandrere og muslimer. Men ser man nærmere på handlingsplanen og også på den medfølgende tiltaksplanen, så ledes fortsatt oppmerksomheten mot innvandrere.

Det er nødvendig at den nye handlingsplanen bidrar til å hindre at samfunnet fortsatt ser på negativ sosial kontroll som et importert problem. Med en bredere forståelse integrert i tekst og tiltaksplan kan vi bidra til at hjelpeapparatet i større grad blir bevisst utfordringer i lukkede kristne miljøer, slik at de som i dag opplever seg usynlig for hjelpeapparatet, kan bli synliggjort.

Tiltak rettet mot trossamfunn

Når det gjelder lukkede kristne miljøer så vil tiltak rettet mot foreldrene som utøver kontrollen være nytteløse hvis ikke trossamfunnet også samarbeider om dette.

Mistenksomheten til storsamfunnet vil gjøre det vanskelig å nå inn med holdningsendringer, og man følger i hovedsak kun trossamfunnets råd og veiledning.

Det er derfor nødvendig å samarbeide med trossamfunnene for å kunne påvirke foreldrene. Et forslag er å be trossamfunn utarbeide egne strategiplaner om tematikken. Jeg vil samtidig poengtere at lukkede trossamfunn ikke er representert i STL - Samarbeidsrådet for tros- og livssynsamfunn, og man må jobbe bredere enn gjennom samarbeid med dette rådet.

Vold i nære relasjoner

Slik vi ser det vil det være nyttig å bedre integrere forståelsen av vold i nære relasjoner til negativ sosial kontroll. Voldsproblematikk i kontrollerende miljøer kan bare forstås hvis man kjenner til mekanismene bak kontrollen, som noen ganger blir vold.

Vi mener at denne volden de opplever i de lukkede kristne miljøene sjeldent er æresrelatert, men at hensynet til miljøets ære gjør at man ofte unnlater å oppsøke hjelp. Det er stor etterspørsel i hjelpeapparatet om kunnskap rundt denne problematikken, som trenger å forstå hvorfor man blir i voldelige relasjoner, hvorfor man oppsøker intern hjelp, hvilke råd man får og hvilken risiko den voldsutsatte utsetter seg for ved å oppsøke ekstern hjelp.

Arbeid og utdanning som integrerende arena

Når et trossamfunn distanserer seg fra storsamfunnet, påvirker dette også miljøets holdning til deltagelse i arbeidsliv og utdanning. De som bryter med disse miljøene bærer med seg denne holdningen, og de sliter ofte med å integrere seg i samfunnet etter bruddet. Våre interne undersøkelser viser at kun 40% av våre medlemmer deltar i arbeidslivet.

Som en av våre medlemmer sa: *Å ta egne valg i eget liv er ikke lett etter å ha blitt fortalt hva du skal gjøre hele livet.*

Å delta i samfunnet gjennom jobb og utdanning vil gi opplevelse av mening, identitet, selvfølelse, mestring og sosial tilknytning. Veien dit er likevel utfordrende. Kjerneproblemer ligger i kunnskap om seg selv, kunnskap om muligheter, vanlige tankefeller og evnen til å gjøre selvstendige valg. Å fremme arbeid og utdanning som en viktig integrerende arena kan muliggjøre gode prosjekter på dette området.

Hilde Langvann, daglig leder i Hjelpekilden Norge

Litteratur:

Kosuta, Minela «Noen ganger skulle ønske at jeg hadde en hijab å skylde på, eller noe som gjør meg synlig» Masteravhandling ved UiA, 2018